

Wstęp

I. Idea arbitrażu zakłada prowadzenie niesformalizowanego, w zasadzie jednoinstancyjnego, postępowania, elastycznego i dostosowanego do potrzeb stron oraz charakteru spornego stosunku prawnego, przy zapewnieniu stronom równego traktowania i prawa wysłuchania, a także ograniczenia zbędnych kosztów. Strony powinny współdziałać przy wykonaniu decyzji arbitrów¹. Jak trafnie wskazuje *T. Ereciński* i *K. Weitz*, nie bez powodu mówi się, że sądownictwo arbitrażowe jest forum dla gentlemanów, a sposób postępowania oraz wybór merytorycznej podstawy rozstrzygnięcia powinien umożliwiać wykonanie decyzji arbitrów².

Zarówno wśród teoretyków, jak i praktyków arbitrażu panuje zgodność co do tego, że: „arbitraż jest tak dobry, jak dobrzy są rozstrzygający spór arbitrzy”. W związku z tym, to od sposobu ukształtowania pozycji prawnej arbitra (jak również od osób arbitrów oraz ich umiejętności należytego poprowadzenia postępowania) zależy właściwe rozstrzygnięcie przez sąd polubowny powstałego sporu.

Doniosłość rozstrzygnięć sądów arbitrażowych podkreśla ostateczny charakter wydawanych przez nie wyroków. Brak – co do zasady – kontroli instancyjnej nadaje tym większe znaczenie obowiązkowi zachowania bezstronności i niezależności przez arbitrów oraz nakłada tym większą presję na członków zespołu orzekającego³. Nadzwyczajny charakter skargi o uchylenie wyroku sądu polubownego dodatkowo podkreśla konieczność właściwego ukształtowania statusu prawnego arbitra⁴.

---

¹ *T. Ereciński, K. Weitz*, Sąd arbitrażowy, Warszawa 2008, s. 13.

² Tamże; zob. też *M. Aslanowicz*, Status prawny arbitra w postępowaniu arbitrażowym, SP 2013, Nr 3, s. 123 i nast.

³ Por. *T. Ereciński*, w: *P. Grzegorzczak, K. Knoppek, M. Walasik* (red.), Brak bezstronności i niezależności arbitra a podstawy skargi o uchylenie wyroku sądu polubownego, Proces cywilny. Nauka – Kodyfikacja – Praktyka. Księga jubileuszowa dedykowana Profesorowi Feliksowi Zedlerowi, Warszawa 2012, s. 846 i nast.

⁴ Por. *A. Zielony*, Kilka uwag o naturze skargi o uchylenie wyroku sądu polubownego (z uwzględnieniem aspektów historycznych i prawnoporównawczych), w: Księga pamiątkowa 60-lecia Sądu Arbitrażowego przy Krajowej Izbie Gospodarczej w Warszawie, Warszawa 2010,

II. Monograficzne opracowanie problematyki związanej z ukształtowaniem pozycji prawnej arbitra w arbitrażu handlowym jest uzasadnione z kilku powodów.

Po pierwsze, znaczenie alternatywnych metod rozwiązywania sporów w ostatnich latach stale rośnie, zarówno w Polsce, jak i na świecie⁵. Związane to jest zarówno z postępującym rozwojem gospodarki, jak i z powszechnym dążeniem (przede wszystkim uczestników życia gospodarczego) do rozwiązywania sporów w inny sposób niż przed sądami powszechnymi⁶. Dowodem na rosnące znaczenie sądownictwa polubownego jest wzrost liczby spraw rozpoznawanych przez te sądy, jak również rozstrzyganie w drodze postępowania arbitrażowego sporów o coraz większej wartości. Jednocześnie daje się zauważyć wzrost liczby działających stałych sądów arbitrażowych, wzrost liczby postępowań prowadzonych przez sądy polubowne *ad hoc* oraz zwiększony udział polskich podmiotów w postępowaniach arbitrażowych prowadzonych w zagranicznych stałych sądach arbitrażowych⁷.

Po drugie, analiza pozycji prawnej arbitra w arbitrażu handlowym stanowi przyczynek do rozważań szeregu kwestii teoretycznych i praktycznych związanych z problematyką postępowań arbitrażowych, w tym m.in. zakresu wymagań prawnych wobec arbitra, zakresu dokonywanego przez arbitra ujawnienia, związku pomiędzy sposobem powołania arbitra, a jego bezstronnością i niezależnością, skutków prawnych ustania mandatu arbitra, czy też zasad odpowiedzialności arbitra bądź charakteru prawnego *receptum arbitrii*. Istotna część

---

s. 706 i nast.; T. Zbiegień, Skarga o uchylenie wyroku sądu polubownego, w: P. Nowaczyk (red.), Międzynarodowy i krajowy arbitraż handlowy u progu XXI w. Księga pamiątkowa dedykowana doktorowi habilitowanemu Tadeuszowi Szurskiemu, Warszawa 2008, s. 300 i nast.; zob. też T. Zbiegień, Klauzula porządku publicznego przy uchyleniu wyroku sądu polubownego, w: Arbitraż i mediacja. Księga jubileuszowa dedykowana doktorowi Andrzejowi Tynelowi, Warszawa 2012, s. 702; K. Weitz, Uchylenie wyroku sądu polubownego z powodu prawomocnego wyroku sądu (art. 1206 § 1 pkt 6 KPC), w: Księga pamiątkowa 60-lecia Sądu Arbitrażowego przy Krajowej Izbie Gospodarczej w Warszawie, Warszawa 2010, s. 692.

⁵ Zob. szerzej, m.in. L. Morawski, Proces sądowy a instytucje alternatywne (na przykładzie sporów cywilnych), PiP 1993, Nr 1, s. 14 i nast.; R. Morek, ADR – w sprawach gospodarczych, Warszawa 2004, s. 23 i nast. Odnośnie do rozwoju arbitrażu w sprawach konsumenckich zob. K. Gajda, Alternatywne metody rozwiązywania sporów w sprawach konsumenckich, cz. 1, ADR 2008, Nr 2, s. 18.

⁶ Przyczyn takich dążeń stron doszukiwać się należy w zaletach postępowania arbitrażowego. Zob. szerzej rozważania w rozdziale I § 3 pkt IV ppkt 1 poniżej.

⁷ Zob. szerzej R. Morek, Międzynarodowy arbitraż handlowy w krajach Europy Środkowej – kilkanaście lat później, w: Arbitraż i mediacja. Księga jubileuszowa dedykowana doktorowi Andrzejowi Tynelowi, Warszawa 2012, s. 340 i nast.

powyższych zagadnień jest przedmiotem analizy w niniejszej monografii, pozostałe kwestie zostały jedynie zasygnalizowane i stanowić powinny przedmiot odrębnych opracowań.

Po trzecie, pozycja prawna arbitra w arbitrażu handlowym nie była dotąd w polskiej literaturze przedmiotem monograficznej analizy. Dotychczasowe omówienia tej instytucji mają charakter niesamoistny, stanowiąc fragment większego opracowania o bardziej ogólnym charakterze, czy też komentarza do przepisów części piątej KPC.

Po czwarte, w polskiej doktrynie prawa nie została dotychczas przeprowadzona pełna analiza zasad i trybu wyłączenia arbitra na tle praktyki sądów arbitrażowych – zarówno polskich, jak i zagranicznych. Pozycję prawną arbitra w arbitrażu handlowym w istotnym stopniu determinują zaś mające w każdym przypadku zastosowanie (często istotnie różniące się od siebie nawzajem) reguły odnoszące się do podstaw wyłączenia arbitra. Aplikacja tych reguł służy stronom sporu do zapewnienia zachowania bezstronności i niezależności arbitrów w całym toku postępowania arbitrażowego, choć bywa też nadużywana w celu opóźnienia, utrudnienia bądź wręcz uniemożliwienia zespołowi orzekającemu rozstrzygnięcia sporu.

III. Założeniem rozprawy jest przeprowadzenie kompleksowej analizy pozycji prawnej arbitra w arbitrażu handlowym, przede wszystkim w odniesieniu do problematyki dotyczącej powołania arbitra, wykonywania funkcji arbitra (w tym zasad odpowiedzialności arbitra oraz zasad wyłączenia arbitra), jak również ustania mandatu arbitra (w tym w szczególności w wyniku wyłączenia arbitra).

Niniejsze wydanie II monografii ukazuje się niemal po 4 latach od wydania I: szereg zagadnień zostało w nim istotnie rozbudowanych, a przedstawiona wcześniej analiza prawna pogłębiona (szczegółowe zmiany wskazano w dalszej części uwag wstępnych)⁸. Ponadto, badanie spraw o wyłączenie arbitra prowadzonych przed polskimi oraz zagranicznymi sądami arbitrażowymi zostało zaktualizowane i uzupełnione.

Rozdział I zawiera analizę zagadnień ogólnych, stanowiących o istocie arbitrażu handlowego. Zostało w nim zasygnalizowane pojęcie postępowania arbitrażowego oraz zbadany charakter prawny tego postępowania. Szczególna

---

⁸ Wydanie II niniejszej monografii zawiera także odniesienia do najnowszych wypowiedzi przedstawicieli doktryny (zarówno polskiej, jak i zagranicznej) odnoszące się do problematyki pozycji prawnej arbitra w arbitrażu handlowym. W możliwie najszerszym zakresie uwzględniono także wnioski wynikające z orzecznictwa Sądu Najwyższego oraz sądów powszechnych z ostatnich lat.

uwaga została poświęcona funkcji i rodzajom postępowania arbitrażowego, w tym zwłaszcza analizie jego zalet i wad. W wydaniu II monografii pogłębiona została refleksja teoretyczna dotycząca (prywatnoprawnego czy publicznoprawnego) charakteru arbitrażu handlowego, jak również dotycząca zalet i wad arbitrażu handlowego.

W Rozdziale II zbadane zostały podmiotowe i przedmiotowe przesłanki powołania arbitra⁹. Poza analizą obowiązujących wymogów ustawowych rozważono uzasadnienie obowiązującego zakazu powoływania sędziów państwowych na arbitrów oraz przedstawiono postulaty *de lege ferenda* w tym zakresie. Podjęta została także próba zbadania specyfiki funkcji arbitra doraźnego, jak również ustalenia znaczenia kwalifikacji wymaganych od arbitra zgodnie z porozumieniem stron (mogących warunkować dopuszczalność powołania danej osoby na arbitra). Dokonano również klasyfikacji stosowanych trybów powołania arbitra. W wydaniu II monografii pogłębiona została analiza regulacji dotyczącej zabezpieczenia dochodzonego roszczenia przez sąd polubowny (art. 1181 KPC) oraz analiza problematyki dotyczącej powołania arbitra przez sąd państwowy. Przede wszystkim jednak dokonano stosunkowo szerokiej analizy pojęcia i charakteru prawnego *receptum arbitrii* (w wydaniu I monografii zagadnienie to było jedynie ogólnie zasygnalizowane).

Celem rozdziału III jest przede wszystkim szczegółowe zbadanie istoty bezstronności i niezależności arbitra¹⁰. Dla osiągnięcia tego celu poddano szczegółowej analizie całość Wytycznych IBA, tj. Ogólne Standardy Dotyczące Bezstronności, Niezależności i Ujawniania oraz Praktyczne Zastosowanie Ogólnych Standardów. Zbadano także (również z wykorzystaniem metody empirycznej) wzory oświadczeń arbitra o niezależności i bezstronności stosowane w różnych stałych sądach arbitrażowych (zarówno w Polsce, jak i za granicą) oraz rozważono wpływ zakresu ujawnienia dokonywanego przez arbitra na zachowanie przez niego bezstronności i niezależności w toku postępowania arbitrażowego. Poruszono także budzącą kontrowersje – zarówno wśród przedstawicieli doktryny prawa, jak i praktyków arbitrażu – problema-

---

⁹ Część rozważań zawartych w § 1 rozdziału II została wcześniej przedstawiona w artykułach: *M. Aslanowicz*, Sędzia państwowy jako arbiter, ADR 2015, Nr 2 oraz *M. Aslanowicz*, Arbiter doraźny, PUG 2013, Nr 8.

¹⁰ Część rozważań zawartych w § 2 rozdziału III zostało wcześniej przedstawionych w następujących artykułach: *M. Aslanowicz*, Oświadczenie arbitra o niezależności i bezstronności, PUG 2014, Nr 11; *M. Aslanowicz*, Zakres ujawniania a bezstronność i niezależność arbitra w postępowaniu arbitrażowym, PUG 2014, Nr 4 oraz *M. Aslanowicz*, Sposób powołania arbitra a jego bezstronność i niezależność, PPH 2015, Nr 4.

tykę wpływu sposobu powołania arbitra na jego bezstronność i niezależność, jak również ustalone zostały obowiązki i prawa arbitra. W wydaniu II monografii dodatkowo pogłębiona została analiza obowiązków i praw arbitra, jak również ocena zalet i wad zasad powoływania arbitrów.

Rozdział IV poświęcony został problematyce odpowiedzialności arbitra (w wydaniu I monografii kwestia ta była jedynie ogólnie zasygnalizowana, będąc ujęta jako część rozdziału III). Dokonano analizy charakteru prawnego odpowiedzialności arbitra (w tym rozważono, czy odpowiedzialność arbitra ukształtowana jest jako odpowiedzialność *ex contractu*, czy też jako odpowiedzialność *ex delicto*), jak również zbadano sposób ukształtowania odpowiedzialności arbitra wobec stałego sądu arbitrażowego oraz wobec pozostałych arbitrów. Ponadto, przeprowadzone zostało badanie zasad odpowiedzialności arbitra stosowanych w praktyce arbitrażowej – zarówno w wybranych stałych sądach arbitrażowych, jak i w postępowaniach prowadzonych przed sądami polubownymi *ad hoc*. Podjęta została także próba rozważania celowości ustawowego ograniczenia odpowiedzialności arbitra: wnioskiem wypływającym z tych rozważań był przedstawiony *de lege ferenda* postulat dokonania prawnej dyferencjacji odpowiedzialności arbitra za szkodę wyrządzoną wydaniem wyroku oraz odpowiedzialności arbitra za szkodę wynikłą z naruszenia obowiązków wynikających z *receptum arbitrii*.

Szczególna uwaga została poświęcona – w rozdziale V niniejszej monografii – instytucji wyłączenia arbitra, która stanowi jeden z kluczowych mechanizmów zapewniających prawidłowe i bezstronne prowadzenie postępowania przed sądem polubownym oraz jest gwarantem rzetelności i uczciwości postępowania¹¹. Instytucja ta zapewnia obiektywizm orzekania oraz umacnia zaufanie do sądu, arbitrów, jak i samej instytucji arbitrażu, jej głównym zadaniem zaś jest niedopuszczenie, aby spór rozstrzygała osoba, która z jakichkolwiek względów (czy to o charakterze osobistym, czy też o charakterze zawodowym) mogłaby być zainteresowana w wyniku danej sprawy, a która nie podjęła decyzji o nieprzyjmowaniu funkcji arbitra w ramach danego postępowania¹².

W ramach rozważań zawartych w rozdziale V zbadano zasady i tryb wyłączenia arbitra (zarówno w wiodących polskich stałych sądach arbitrażowych, jak i w wybranych zagranicznych sądach arbitrażowych oraz według Regula-

---

¹¹ A. Krysiak, M. Wierzbowski, Brak bezstronności i niezależności jako podstawowe przesłanki wyłączenia arbitra (art. 1174 KPC), w: J. Gudowski, K. Weitz (red.), *Aurea praxis aurea theoria*. Księga pamiątkowa ku czci Profesora Tadeusza Erecińskiego, t. 2, Warszawa 2011, s. 1747 i nast.

¹² A. Krysiak, M. Wierzbowski, Brak bezstronności i niezależności, s. 1747 i nast.

minu Arbitrażowego UNCITRAL) oraz porównano obowiązujące zasady wyłączenia sędziego z zasadami wyłączenia arbitra¹³. W wydaniu II monografii (w rozdziale V § 4) zawarte zostało także porównanie przesłanek wyłączenia arbitra do przesłanek skargi o uchylenie wyroku sądu polubownego, także z uwzględnieniem orzecznictwa sądów powszechnych i Sądu Najwyższego¹⁴.

Odrębny fragment wywodu stanowi badanie postępowań o wyłączenie arbitra przed wybranymi stałymi sądami arbitrażowymi¹⁵. W ramach tej części monografii dokonano analizy statystyki składanych wniosków o wyłączenie arbitra w poszczególnych sądach polubownych, podstaw tych wniosków oraz ich wpływu na bieg postępowania arbitrażowego. Podjęto również próbę odpowiedzi na pytanie o przyczyny niskiej skuteczności wniosków o wyłączenie arbitra w postępowaniach przed wszystkimi (badanymi) sądami arbitrażowymi. W wydaniu II monografii zaktualizowano badanie spraw o wyłączenie arbitra prowadzonych przed polskimi oraz zagranicznymi sądami arbitrażowymi (uzupełniającej analizie poddane zostały nowe sprawy, prowadzone w latach 2013–2018).

Rozdział VI zawiera szczegółowe omówienie pozostałych przyczyn ustania mandatu arbitra (w tym zwłaszcza w wyniku wykonania mandatu oraz w wyniku utraty przez arbitra legitymacji do dalszego wykonywania funkcji), jak

---

¹³ Część rozważań zawartych § 1–2 rozdziału V zostało wcześniej przedstawionych w następujących artykułach: *M. Aslanowicz*, Zasady i tryb wyłączenia członka zespołu orzekającego w postępowaniu arbitrażowym, PPH 2013, Nr 8 oraz *M. Aslanowicz*, Wyłączenie sędziego a wyłączenie arbitra, PPH 2014, Nr 6.

¹⁴ Jak trafnie sygnalizuje się w doktrynie prawa, z przepisów dotyczących postępowania polubownego wynika, że istnieją ściśle powiązania między sądem polubownym a sądami państwowymi. Zob. szerzej *T. Ereciński*, Arbitraż a sądownictwo państwowe, PUG 1994, Nr 2, s. 2 i nast.

¹⁵ Część rozważań dotyczących badania postępowań o wyłączenie arbitra przed wybranymi stałymi sądami arbitrażowymi, w sprawach prowadzonych do 2013 r. (w przypadku SAKIG, SAKL oraz SPZBP) oraz do 2014 r. (w przypadku zagranicznych stałych sądów arbitrażowych), zostało wcześniej przedstawionych w następujących artykułach: *M. Aslanowicz*, Postępowanie o wyłączenie arbitra – analiza spraw toczonych przed Sądem Arbitrażowym przy Krajowej Izbie Gospodarczej w Warszawie, PUG 2013, Nr 11; *M. Aslanowicz*, Postępowanie o wyłączenie arbitra – uwagi na tle praktyki Sądu Arbitrażowego przy Konfederacji Lewiatan, e-Przegląd Arbitrażowy 2013, Nr 3–4; *M. Aslanowicz*, Postępowanie o wyłączenie arbitra – analiza spraw toczonych przed Sądem Polubownym (Arbitrażowym) przy Związku Banków Polskich, PUG 2013, Nr 12 oraz *M. Aslanowicz*, Grounds for Challenging an Arbitrator – an Analysis of Cases Before Selected Foreign Standing Arbitration Courts, w: *B. Gessel-Kalinowska vel Kalisz* (red.), *The Challenges and the Future of Commercial and Investment Arbitration*, Liber Amicorum Professor Jerzy Rajski, Warszawa 2015.

też skutków prawnych ustania mandatu¹⁶. Rozważenia wymagała także kwestia podstaw ewentualnych roszczeń stron w takim przypadku – zarówno wobec arbitrów, jak i wobec sądu arbitrażowego (w przypadku prowadzenia postępowania przed stałym sądem polubownym). W wydaniu II monografii rozdział VI został zmieniony w stosunkowo najmniejszym zakresie: aktualizacja ograniczyła się tu przede wszystkim do pogłębienia analizy dotyczącej roszczeń stron w razie ustania mandatu arbitra, jak również do uzupełnienia porozumień odniesień do najnowszego piśmiennictwa.

IV. W rozprawie korzystano przede wszystkim z metody dogmatycznej oraz metody empirycznej. Uzupełniająco wykorzystana została także metoda prawnoporównawcza.

Ze względu na wskazane w tytule rozprawy zadanie badawcze – określenia pozycji prawnej arbitra w arbitrażu handlowym – punktem wyjścia rozważań, a zarazem aktem prawnym, który ze względu na przedmiot regulacji ma podstawowe znaczenie dla problematyki omawianej pracy, jest ustawa – Kodeks postępowania cywilnego. Pod uwagę wzięto także regulacje wytycznych, wskazówek i zaleceń wykorzystywanych w arbitrażu (w tym w szczególności Wytycznych IBA), jak również przepisy Ustawy Modelowej UNCITRAL, Regulaminu Arbitrażowego UNCITRAL oraz regulaminów wybranych stałych sądów arbitrażowych.

Dla oceny rozwiązań ustawowych pod kątem określenia pozycji prawnej arbitra w arbitrażu handlowym istotne znaczenie mają wypowiedzi przedstawicieli doktryny z zakresu postępowania cywilnego oraz postępowania arbitrażowego¹⁷. W związku z tym w rozprawie poddano analizie piśmiennictwo – zarówno polskie, jak i zagraniczne – odnoszące się do zasad ukształtowania statusu prawnego arbitra, w tym w szczególności zasad wyłączenia arbitra. Uwzględniono też prace monograficzne dotyczące przedmiotowej problematyki, komentarze do przepisów części piątej KPC¹⁸ oraz liczne artykuły¹⁹. Ze

---

¹⁶ Część rozważań zawartych w rozdziale VI zostało wcześniej przedstawionych w następujących artykułach: *M. Aslanowicz*, Utrata przez arbitra legitymacji do dalszego wykonywania swojej funkcji, PPH 2014, Nr 11; *M. Aslanowicz*, Kadłubowe zespoły orzekające, PUG 2015, Nr 3 oraz *M. Aslanowicz*, Oświadczenie arbitra o niezależności i bezstronności, PUG 2014, Nr 11.

¹⁷ W pracy wykorzystano w szczególności: *A. Szumański* (red.), System Prawa Handlowego, t. 8, Arbitraż handlowy, Warszawa 2010; jak również opracowania monograficzne: *T. Erecińskiego*, *K. Weitz*, Sąd arbitrażowy, Warszawa 2008; *A. W. Wiśniewskiego*, Międzynarodowy Arbitraż Handlowy w Polsce. Status prawny arbitrażu i arbitrów, Warszawa 2011 oraz *Ł. Błaszczaka*, *M. Ludwik*, Sądownictwo polubowne (arbitraż), Warszawa 2007.

¹⁸ *T. Ereciński* (red.), Kodeks postępowania cywilnego. Komentarz, t. 5, Warszawa 2012; *H. Dolecki*, *T. Wiśniewski* (red.), Kodeks postępowania cywilnego. Komentarz, t. 5, Warszawa 2012;

względu na ograniczoną dostępność wypowiedzi judykatury (przede wszystkim dotyczących spraw o wyłączenie arbitra), w niewielkim zakresie poddano także analizie orzecznictwo sądowe (zwłaszcza Sądu Najwyższego).

W pracy posłużono się metodą empiryczną: w szczególności dokonując analizy postępowań o wyłączenie arbitra prowadzonych przed wybranymi polskimi i zagranicznymi stałymi sądami arbitrażowymi. Zbadanie wieluset spraw toczonych przed SAKIG, SAKL oraz SPZBP, jak również przed LCIA, VIAC i SCC pozwoliło na przedstawienie wniosków dotyczących podstaw wykorzystywanych przez strony postępowania dla uzasadnienia żądania wyłączenia arbitra, oceny skuteczności tych żądań, jak również linii orzeczniczej poszczególnych sądów arbitrażowych. Celem pracy nie była jednak szczegółowa prezentacja wszystkich analizowanych spraw, a jedynie przedstawienie istniejących prawidłowości oraz współczesnych tendencji arbitrażowych. Ten aspekt pracy badawczej odegrał istotną rolę przy ocenie uwarunkowań związanych z ustaniem mandatu arbitra.

Przy opracowaniu wskazanego w tytule rozprawy zagadnienia korzystano również z metody porównawczej. Zbadano przede wszystkim wpływ sposobu powołania arbitra na jego bezstronność i niezależność w wybranych obcych systemach prawnych oraz regulacje niektórych zagranicznych systemów prawnych dotyczących zasad i przyczyn wyłączenia arbitra w postępowaniu arbitrażowym. Dokonano także analizy oświadczeń arbitra o niezależności i bezstronności wykorzystywanych przez różne stałe sądy arbitrażowe, w wielu jurysdykcjach. Spostrzeżenia te wykorzystano jako tło do badań zasad ukształtowania pozycji prawnej arbitra w prawie polskim.

V. Rozprawę zamykają syntetyczne uwagi końcowe przedstawione na podstawie badań szczegółowych zagadnień odnoszących się do problematyki powołania arbitra, wykonywania funkcji arbitra, wyłączenia arbitra oraz innych przyczyn ustania mandatu arbitra. Zawierają one ocenę obowiązującej regulacji prawnej dotyczącej zasad ukształtowania pozycji prawnej arbitra w arbi-

---

R. Morek, *Mediacja i arbitraż* (art. 183¹–183¹⁵, 1154–1217 KPC). Komentarz, Warszawa 2006; M. Uliasz, *Kodeks postępowania cywilnego. Komentarz*, Warszawa 2008; K. Piasecki, *Kodeks postępowania cywilnego*, t. 4, Komentarz, Warszawa 2013.

¹⁹ W szczególności szereg cennych opracowań zawartych w: P. Nowaczyk (red.), *Międzynarodowy i krajowy arbitraż handlowy u progu XXI w.* Księga pamiątkowa dedykowana doktorowi habilitowanemu Tadeuszowi Szurskiemu, Warszawa 2008; Księga pamiątkowa 60-lecia Sądu Arbitrażowego przy Krajowej Izbie Gospodarczej w Warszawie, Warszawa 2010; J. Gudowski, K. Weitz (red.), *Aurea praxis aurea theoria*. Księga pamiątkowa ku czci Profesora Tadeusza Erecińskiego, Warszawa 2011 oraz *Arbitraż i mediacja*. Księga jubileuszowa dedykowana doktorowi Andrzejowi Tynelowi, Warszawa 2012.

trażu handlowym oraz ocenę wykorzystania tej regulacji w praktyce arbitrażowej.

Niniejsza rozprawa uwzględnia stan prawny, a także dorobek literatury i orzecznictwa na dzień 31.12.2018 r.

Warszawa, styczeń 2019 r.

Marcin Aślanowicz